

פרשת מקץ

בענין החיסון החדש לקורונה

לשאלת רבים, מורי הוראה, מנהיגי עם ועמך בית ישראל, בענין החיסון החדש נגד מחלת הקורונה, והשאלה כפולה ומכופלת, האם מותר לקחת חיסון זה או שמא ראוי להמנע מלקיחתו, ושמא חובה יש כדי למנוע סכנה מעצמו ומאחרים.

יש החוששים לקחת חיסון זה משום שהוא חיסון חדש, והוא פותח והוצא לשימוש תוך זמן קצר יחסית, ועדיין לא ידוע כיצד ישפיע לטווח ארוך. מאידך רשויות הבריאות המוסמכות ברוב המדינות המתקנות כבר אישרו את השימוש בחיסון זה, ולדעת המומחים המוסמכים מדובר בחיסון שאין בו כל סיכון ותועלתו הוכח מעבר לכל ספק.

רבנים, מורי הוראה ועמך בית ישראל נפשם בשאלתם מה דינו ומה משפטו של חיסון זה.

הנה כבר היה לעולמים, לפני כמאתיים וחמשים שנה כאשר הרופא האנגלי אדוארד ג'נר פיתח את החיסון נגד האבעבועות השחורות עלתה שאלה זו על שלחנם של גדולי ישראל.

בתפארת ישראל (אבות פ"ג בועז אות א') כתב ש"החסידי יענער" שהמציא את החיסון הוא מחסידי אומות העולם ובדין הוא שיטול שכרו לעולם הבא על שהציל אלפים ורבבות מרדת שחת. אך התפא"י לא התייחס לשאלה האם ראוי אכן לקחת חיסון זה.

אך במק"א (מס' יומא פ"ח בועז אות ג') כתב דאף שגם בחיסון יש סכנה מסויימת ויש מי שמתו ע"י לקיחת החיסון, כיון שבמניעת החיסון הסכנה גדולה לאין ערוך, אכן יש להתחסן.

ואחד מרבני הזמן, רבי אברהם המבורג שהיה רב בהאג ואח"כ בלונדון פרסם ספר בשם עלים לתרופה שבו דן בשאלה זו וליקט כמה תשובות של רבני הזמן וכולם כאחד ענו ואמרו שיש לקחת חיסון זה אף שבזמניהם ידעו שיש איזה אנשים שאכן מתו כתוצאה מהחיסון.

החיסון לקורונה בהלכה

ואחד מגדולי הפוסקים המובהקים שבאותו הדור רבי ישמעאל כהן גדול בספרו שו"ת זרע אמת (ח"ב סימן ל"ב) התכתב עם חכם אחד רבי חיים יהודה גירון רצוא ושוב בשאלה זו. פקפק השואל אם מותר לקחת חיסון זה כיון שיש בו סכנה ויש שמתו על ידו, אף אם סכנה רחוקה היא, והזרע אמת השיב בארוכה ובתחילת דבריו אכן פקפק אם מותר לאדם להכניס עצמו בידיים לספק סכנה כדי להמנע מספק סכנה שעדיין רחוקה ממנו ולא חלה בו, אך בסו"ד הסיק דכיון שאילולי החיסון הסכנה גדולה לאין ערוך מהסכנה שע"י החיסון עדיף לקחת את החיסון.

השואל חזר והתנצל דכיון שירא הוא להורות השתמט מהלהורות ולא רצה להורות לא לחיוב ולא לשלילה, והגאון הזרע אמת חזר וכתב לו דאף שלדעתו ראוי לקחת חיסון זה מ"מ יראי ההוראה רשאים למשוך ידם ולנהוג בשב ואל תעשה, עי"ש.

ואף שהזרע אמת הראה פנים לכאן ולכאן בספר זבחי צדק להגאון רבי עבדאללה סומך (יו"ד קט"ז אות מ"א) הביא דבריו וכתב לעומתו "אנן בדידן תהילות לאל יתברך יש לנו רופאים מומחים ע"ז שעושים הברכה ולא ניזוק אדם מעולם וכן מעשים בכל יום".

ותלמידו החזיק אחריו בכף החיים (יו"ד שם ס"ק ס') כתב "ועתה נתחכמו יותר הרופאים שעושין זריקה ע"י מחט ביד הילדים, ועי"ז אין מוציאין הילדים חולי אבעבועות". וכ"ה בתוכחת חיים להגר"ח פלאג'י (פרשת ויצא בד"ה ומ"מ אם יצטרך), עי"ש.

הרי שגדולי האחרונים נקטו שראוי לקחת חיסונים אף שבימיהם אכן ידוע היה שיש שמתו ע"י החיסון, כיון שאלה היו מיעוטא דמיעוטא וללא החיסון מתו רבים, ואם כך פסקו בימיהם ק"ו בימינו, כי החיסונים בימינו בטוחים לאיל ערוך ממה שהיו בימי קדם.

ולגבי החיסון נגד הקורונה, בבדיקות שנערכו ע"י החברות המייצרות תוך שקיפות מלאה ופיקוח ע"י גורמים חיצוניים השתתפו כשמונים וחמשה אלף איש, כמחציתם קיבלו את החיסון וכמחציתם קיבלו תחליף עקר, מעשרות האלפים שלקחו את החיסון לא נמצא אף אחד שמת כתוצאה מהחיסון. מהקבוצה שקיבלה את התחליף נפטרו ששה אנשים ומאלה שקיבלו את החיסון נפטרו שנים בלבד.

החיסון לקורונה בהלכה

ולגבי שני המתים שקיבלו את החיסון לא אובחן שום קשר בין סיבת המות ובין החיסון. לדעת כל המומחים על אף המהירות שבפיתוח החיסון ואישורו, חיסון זה הוא מן היעילים והבטוחים שפותחו מאז ומעולם.

וכבר הארכתי במק"א (שיעור השבועי פר' וישלח ופר' בראשית העעל"ט) להוכיח שמיסודות ההלכה לסמוך על דעת המומחים והרופאים שבכל תחום ותחום, ויש הלכות מפורשות גם כיצד יש לנהוג כאשר יש סתירה בין דעתם של רופאים שונים, וכל כה"ג יש משקל לדעת הרוב, ולדעת המומחים הגדולים ביותר, וכמבואר בשו"ע (סימן תרי"ח סעיף ג' – ד' ובמשנה ברורה סק"י), עי"ש.

ומצינו שגדולי ישראל לפעמים פקפקו בידיעת הרופאים, עיין בשו"ת כנסת יחזקאל להג"ר יחזקאל קצנלבוגן שהיה גדול הדור לפני כשלוש מאות שנה (סימן ט"ז) שפקפק אם הרופאים בקיאים בקלקול האוויר. ובשו"ת מאמר מרדכי להגרמ"ז איטינגא (סימן ס"ז) הביא דבריו ופקפק לפיהם במה שאמרו הרופאים בזמנו בשעת המגיפה בשנת תרל"ג דאף הבריאים אסור להם להתענות, אך מ"מ כתב שהוא זוכר שדודו הגדול בעל ישועות יעקב פסק בשנת תקצ"א שאכן אף הבריאים לא יתענו בתשעה באב, עי"ש.

הרי שגדולי ישראל לפעמים הפעילו שיקול דעת אף לפקפק במה שאמרו הרופאים, אך מ"מ למעשה חששו לדבריהם במקום חשש סכנה.

אך אין כל זה ענין לנידון דידן שיעילות החיסון מצד אחד והחשש הזניח לסיכון כלשהו, הוכחה והתקבלה על דעתם של אלפי אנשי רפואה ומדע, והממסד הרפואי בכל המדינות המתקנות, ואין בזה כל פקפוק.

ועוד ביארתי במק"א (קובץ זכרון שבת ויארזיה קובץ ג' מבי רב סימן ז') דכאשר נוהגים אנו לפי דעתם של המומחים בתחומם אף אם חלילה טועים המה, שומר פתאים ה', דכל ההולך בתומו בדרכה של תורה ונוהג לפי הדרך המקובלת לפי דרכו של עולם אף אם הוא מסתכן עליו נאמר שומר פתאים ה' ונטירותא דשמיא מגוננת עליו.

ובנידון דידן רוב מנין ורוב בנין של הרופאים המומחים ברור ונחרץ בדעתם שהסיכון בחיסון זה רחוק ביותר עד שאין לו כל משמעות, ומאידך גיסא מגיפה זו עדיין

החיסון לקורונה בהלכה

משתוללת בקרבנו, ואין לך יום שאין בו כמה מתים אף מבני ישראל. לצערנו ולבושתנו האדישות אחזה בנו, וכל אחד אומר שלום עלי נפשי, ובעוד בתחילת המחלה הרגשת הערבות נגעה לכל לב, וכל משפחה שאיבדה את אחד מבניה כולם ידעו עליה והשתתפו בצערה ואבלה, אנשים צעירים שמרו על כל כללי הזהירות מחשיש פגיעה בחולים וזקנים ותשושים, כהיום הזה אין לך יום שאין בו מת, ומלבד המתים במגיפה יש אלפים ורבבות שעברו את המחלה לפני חודשים רבים ועדיין סובלים מתסמינים קשים, והרבה מחקרים מוכיחים שמחלה זו פוגעת בהרבה מערכות בגוף ויש בה לרבים נזק בלתי הפיך במערכות חיוניות ביותר בגוף האדם, ולאיש לא איכפת מסבלם של אחרים. אוי לאותה בושה ואוי לאותה כלימה.

ובתחילת המחלה כאשר צערו של זה נגעה ללבו של זה רבתה האהבה והאחווה בישראל, וכהיום הזה נהפכה האהבה לשנאה והאחווה למחלוקת, ובעוון המחלוקת מידת הדין גוברת.

ומשום כ"ז נראה דכך נאה וכך יאה, וראוי להתחסן בחיסון זה.

ואף שלא אוכל לומר שיש חובה להתחסן בחיסון זה, והרוצה להמשיך וללבוש מסכה ולהתרחק מחברתם של בני האדם כדי להגן על עצמו ועל סביבתו, זכותו לעשות כן, אבל נראה לכאורה דככל שיותר אנשים יתחסנו ואנשים ירגישו בטוחים יותר יפלו המחיצות בין איש לרעהו ותגבר הסכנה, ומשו"כ נראה שראוי להתחסן וזו ההנהגה הנכונה לפי ההלכה ומדות החסידות.

יה"ר שהקב"ה יסיר ממנו כל מחלה וכל תקלה וימנע מגיפה מנחלתנו, וישלח רפואה שלמה לכל חולי עמו ישראל ברחמים.

החיסון לקורונה בהלכה

ב

קבלת החיסון בשבת

כ"ז כסלו תשפ"א

כבוד ידי"נ ויקיר לבבי

ת"ח ורופא מומחה

ד"ר אלישע קהן נ"י

לונדון

הנני במענה קצר לשאלתו.

היות והתחילו לחסן אנשים במדינתכם, אנגליה, ותחילה מחסנים רק אנשים עם בעיות רפואיות שנמצאים ברמת סיכון גבוהה. האנשים מוזמנים כל אחד בתורו, להגיע למרפאות איזוריות לקבלת החיסון. היות ובמעגל הראשון יש כמות מוגבלת של מנת חיסון, מי שלא יופיע ביום שנקבע לו יידחה למעגל השני, ולא ידוע כעת מתי זה יהיה, אף שיש להניח שמדובר בעתיד הקרוב.

ושאלתו במי שהוזמן לקבל את החיסון בשבת קודש האם מותר לו לגשת רגלית למרפאה על מנת לקבל את החיסון.

זאת פשיטא לן שאין כל מקום להתיר מלאכה דאורייתא לשם קבלת החיסון, ואף לא איסור דרבנן, כי אף שהמגיפה שוב גוברת בתקופה זו במקומכם, קשה להגדיר את קבלת החיסון כפיקוח נפש או אף כספק פקו"נ לדחות מלאכה דאורייתא ואף שבות דרבנן. כי הרי כאשר בני אדם שומרים על כללי הזהירות כראוי רחוק הדבר שיחלו, ובפרט שיש להניח דאלה שלא יתחסנו כעת יוכלו להתחסן בזמן הקרוב.

אך מכיון שמדובר בהליכה רגלית ועצם הזריקה לתוך שריר הקיבורת אין בו איסור כלל, ולא הוי פסיק רישא שיצא דם, וכל חשש איסור שיש בזה אינו אלא מצד מלאכת הגוי שרושם במחשב שפלוני אלמוני קיבל את החיסון, (ונכרי הוא גם זה שיזריק לו את החיסון), יש להקל בשופי, דהלא התירו אמירה לנכרי לחולה שאין בו סכנה, וכל אלה שיקבלו את החיסון בשלב זה הם בכלל חולה שאין בו סכנה.

החיסון לקורונה בהלכה

ועוד דנראה שאין כאן איסור מצד אמירה לנכרי דהלא האיש אינו בא אלא לקחת את המגיע לו ולהתחסן, ולא בשבילו הנכרי רושם במחשב אלא למלא את תפקידו כלפי הממונים עליו.

כך נראה ברור להלכה.

באהבת עולם

אשר וייס

עוד בענין קבלת החיסון בשבת

ר"ח טבת תשפ"א

כבוד תלמידי יקירי

מרבין תורה ומזכה רבים

הרה"ג ר' אהרן ישעיה שכטר שליט"א

רב וראש בית המדרש בקהילת ישראל הצעיר

וודמיר ניו יורק

הנני במענה קצר לשאלתו, באשה ישרה ויקרה המשמשת כרופאה ועקב כך נחשפת לנגיף הקורונה, ומחכה בכליון עינים לקבלת החיסון כדי לצאת מכלל סכנת הידבקות. ככל הנראה כל אחד מצוותות הרפואה תקבל זימון ליום מסוים לשם קבלת החיסון, ומי שלא יגיע בזמן המיועד, ידחה לגל השני של החיסונים שתתקיים כמה שבועות אח"כ.

שאלתה בפיה אם תזמין לקבל החיסון בשבת, האם יש בזה דין פיקוח נפש לחלל את השבת.

כבר השבתי בכעין זה לגבי זקנים וחולים שקבעו להם זמן לקבלת החיסון בשבת, וגם הם חששו שאם ידחו את קבלת החיסון יצטרכו להמתין זמן ניכר.

ולדעתי אין להתיר בזה חילול שבת דאורייתא, כי כמה רחוק לראות בקבלת החיסון פיקוח נפש הדוחה שבת. הלא רופאה זו כבר ממלאת את תפקידה בנאמנות חודשים רבים וב"ה לא נדבקה, וכאשר נוהגים באופן אחראי לפי כללי הזהירות רחוק הדבר להידבק במחלה.

ואף שאין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב (שו"ע או"ח סימן שכ"ט ס"ב), ואף כשיש כמה ספיקות מחללין את השבת משום פיקוח נפש (שם ס"ג), מ"מ קשה להגדיר באופן מדוייק מה הן גבולותיה של הלכה זו, וכבר ביארתי בכמ"ק שלא כל סכנה רחוקה מאוד יש בה להתיר חילול שבת.

החיסון לקורונה בהלכה

אך מ"מ נראה דלא גרע מחולה שאין בו סכנה שמתירין אמירה לנכרי בשבילו, והוא הדין ברופאה זו שבכל זאת נמצאת בקבוצת סיכון, ורבים הרופאים והאחיות ושאר צוותות הרפואה שנדבקו, ולדאבון לב יש אף ששבקו חלח"י. זאת ועוד, אם ח"ו תידבק בנגיף עד שלא תדע שנדבקה עלולה היא לסכן את חייהם של חולים רבים, ואפשר שביניהם אף חולים שיש בהם סכנה, ומשום כן נראה שאם יש צורך לנסוע לשם קבלת החיסון תוכל לנסוע ע"י נהג נכרי.

עצם קבלת החיסון אין בו איסור, כי מדובר בזריקה לתוך שריר שאין בו צורך בהוצאת דם וגם לא הוי פסיק רישא.

הרישום במחשב אף הוא יעשה ע"י נכרי, ועוד כתבתי בתשובתי ללונדון דכיון שהרישום אינו נעשה לבקשת מי שמקבל את החיסון אלא לפי הוראת השלטונות אין בזה איסור אמירה לנכרי.

באהבה

אשר וייס